

**POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ
NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
NA LATA 2017-2021**

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Analiza sytuacji osób niepełnosprawnych w powiecie oleckim	5
3. Cel strategiczny, priorytety, działania i wskaźniki osiągnięcia celu „Powiatowego programu działań na lata 2017 - 2021”	24
4. Wdrażanie „Powiatowego programu działań na lata 2017 - 2021”	33-34
4.1 Monitorowanie Programu	
4.2 Finansowanie Programu	

1. WSTĘP

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy (ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych Dz. U. z 2016 r. Nr 2046).

Zgodnie ze Światową Organizacją zdrowia (WHO) na świecie jest ponad miliard osób niepełnosprawnych i ich liczba ciągle wzrasta. Wpływ na to ma m.in. starzenie się społeczeństw i większe ryzyko niepełnosprawności u osób w podeszłym wieku, jak również ogólnoświatowy wzrost występowania schorzeń przewlekłych, takich jak cukrzyca, choroby układu krążenia, choroby nowotworowe i zaburzenia zdrowia psychicznego.

Mimo, że wiele działań podjęto w celu poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych, nadal pozostaje wiele do zrobienia w zakresie: ochrony zdrowia, edukacji, opieki społecznej, zatrudnienia, transportu i mieszkalnictwa.

6 września 2012 roku Polska ratyfikowała Konwencję o Prawach Osób Niepełnosprawnych. Konwencja to pierwszy międzynarodowy akt prawny, który w kompleksowy sposób mówi o kwestiach niepełnosprawności. Określa, co należy robić, aby wszystkie prawa człowieka i podstawowe wolności były rzeczywiście dostępne także dla osób niepełnosprawnych. Do tej pory Konwencję ratyfikowało 119 państw.

Jest ona pierwszym międzynarodowym aktem prawnym, który odnosi się kompleksowo do osób niepełnosprawnych. Celem jej jest poprawa sytuacji osób niepełnosprawnych, poprzez umożliwienie im rzeczywistego korzystania ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności, na równi z innymi osobami.

Konwencja nie stanowi wyłącznie postulatu przestrzegania praw i wolności obywatelskich wobec osób niepełnosprawnych, jest bowiem aktem normatywnym wywołującym skutki prawne, a co za tym idzie, stanowi element polskiego porządku prawnego. W zakresie regulacji prawnych dokument jest jedynym aktem prawnym tak kompleksowo ujmującym tę problematykę. Wpisuje się bowiem w źródła prawa międzynarodowego na równi z takimi aktami, jak: Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, Konwencja o Prawach Dziecka i inne akty regulujące ochronę niezbywalnych praw jednostki.

Z punktu widzenia źródeł prawa dokument ten jest aktem o mocy powszechnie obowiązującej, który po procesie ratyfikacji stanowi część krajowego porządku prawnego.

Postanowienia Konwencji zawarte są również w polskim prawie, ponieważ osoby niepełnosprawne mają m.in. konstytucyjnie zagwarantowaną ochronę socjalną, ekonomiczną i prawną oraz ochronę przed dyskryminacją.

Zasadniczym aktem prawnym określającym poprawę sytuacji osób niepełnosprawnych jest ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. Nr 2046), ale również inne np. ustawa o pomocy społecznej, ustawa o rentach i emeryturach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i ustawa Prawo Budowlane.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych zobowiązuje samorząd powiatowy do realizacji szeregu zadań m.in. do opracowania powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:

- rehabilitacji społecznej,
- rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,
- przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Biorąc pod uwagę powyższe opracowano „ Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2017 – 2021 ”.

Opracowany został przez zespół powołany Zarządzeniem nr 25/2016 Starosty Oleckiego z dnia 3 listopada 2016 r. w składzie:

1. Edward Adamczyk – Sekretarz Powiatu – przewodniczący Zespołu
2. Halina Kasicka – Inspektor ds. zdrowia, rehabilitacji osób niepełnosprawnych i pomocy społecznej
3. Urszula Nejfert – Naczelnik Wydziału Edukacji, Kultury, Sportu i Promocji
4. Elżbieta Domasik – Dyrektor Powiatowego Centrum Wspierania Edukacji w Olecku
5. Marzanna Pojawa - Grajewska – Dyrektor Zespołu Szkół Licealnych i Zawodowych w Olecku
6. Leszek Olszewski – Dyrektor Liceum Ogólnokształcącego w Olecku
7. Artur Sobolewski – Dyrektor Ośrodka Szkolno – Wychowawczego dla Dzieci Głuchych w Olecku
8. Andrzej Gorlo – Dyrektor Zespołu Szkół Technicznych w Olecku
9. Celina Górka – Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Olecku
10. Wiesława Szymczyk – Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku
11. Katarzyna Mróz – Prezes Olmedica Sp. z o. o. w Olecku
12. Teodozja Sołtysiak – Dyrektor Domu Pomocy Społecznej „ Zacisze” w Kowalach Oleckich.

Jest to już kolejny program, ponieważ w latach 2003 - 2006, 2007 - 2010, 2011 - 2016 były opracowane i realizowane „Powiatowe programy działania na rzecz osób niepełnosprawnych”.

Cele założone w programie na lata 2003-2006 były realizowane, lecz nie wszystkie udało się osiągnąć. W związku z tym kolejne programy realizowane w latach 2007 – 2016 stanowiły kontynuację wcześniejszego programu, jednak były rozszerzane o nowe zadania zaproponowane przez instytucje zajmujące się wspieraniem i pomocą niepełnosprawnym, organizacje pozarządowe i inne podmioty zrównane, skupiające osoby niepełnosprawne.

W okresie 2003 - 2016 zrealizowano wiele zadań na rzecz osób niepełnosprawnych. Powiat, gminy i organizacje pozarządowe pozyskiwały środki finansowe na realizację działań określonych w programie.

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż w wyniku podejmowanych działań przez samorządy np.: dzieci i młodzież niepełnosprawna, mająca trudności w poruszaniu się na terenie powiatu może uczęszczać do placówek oświatowych, tj. do przedszkola, szkoły podstawowej, gimnazjum, szkoły ponadgimnazjalnej zawodowej, ogólnokształcącej, a także korzystać z usług poradni psychologiczno – pedagogicznej.

2. ANALIZA SYTUACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE OLECKIM

W każdym społeczeństwie istnieje pewien procent osób, które: z przyczyn dziedzicznych, wrodzonych, chorób, wypadków, czy też nieprawidłowych warunków życia nie mają pełnej sprawności fizycznej lub psychicznej.

Osoby te określa się najczęściej terminem „ludzie niepełnosprawni” rozumiejąc niepełnosprawność jako czasowe lub trwałe obniżenie sprawności psychofizycznych funkcji organizmu.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego uzyskanych na podstawie przeprowadzonego w 2002 roku Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań oraz Powszechnego Spisu Rolnego liczba osób niepełnosprawnych w powiecie oleckim wynosiła ponad **12%** ogółu mieszkańców. Podczas przeprowadzania spisu przyjęto, że:

- osobą niepełnosprawną prawnie jest ta, która posiada odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony,
- osobą niepełnosprawną biologicznie jest ta, która takiego orzeczenia nie posiada, lecz odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku.

Kryterium do zakwalifikowania danej osoby do zbiorowości osób niepełnosprawnych prawnie było posiadanie:

- aktualnego orzeczenia wydanego przez odpowiedni organ orzekający – dla osób w wieku 16 lat i więcej,
- uprawnień do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego – dla dzieci poniżej 16 roku życia.

Tabela 1. Liczba osób niepełnosprawnych prawnie i biologicznie - mieszkańców powiatu oleckiego (wg Narodowego Spisu Powszechnego Ludności z 2002 roku).

Lp.	Wyszczególnienie	Osoby niepełnosprawne		
		Ogółem	Prawnie	tylko biologicznie
1.	Gmina Olecko	2 649	2 146	503
2.	Gmina Kowale Oleckie	831	593	238
3.	Gmina Wieliczki	441	382	59
4.	Gmina Świętajno	518	413	105
RAZEM		4 439	3 534	905

Zgodnie z definicją określoną w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. Nr 2046), osobą niepełnosprawną jest osoba, której niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem o:

- zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności (stopnia znacznego, umiarkowanego lub lekkiego),
- niepełnosprawności (dotyczy osób do 16 r. ż.),
- całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów.

Orzeczenia o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności mieszkańcom powiatu oleckiego wydaje Powiatowy Zespół Do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Elku.

Tabela 2. Liczba orzeczeń wydanych przez Powiatowy Zespół Ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Elku mieszkańcom powiatu oleckiego, w latach 2013 - 2015.

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>	<i>2015</i>
Wydane orzeczenia z określeniem stopnia niepełnosprawności (osoby po 16 r. ż.)	468	440	515
w tym wydane orzeczenia o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych po raz pierwszy (osoby po 16 r. ż.)	262	214	204
Wydane orzeczenia o zaliczeniu dzieci do 16 r. ż. do osób niepełnosprawnych	75	91	71

Źródło: PZON w Elku

Powyższa tabela przedstawia liczbę orzeczeń wydanych mieszkańcom powiatu oleckiego latach 2013 – 2015 do celów pozarentowych (orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności).

Należy jednak brać pod uwagę fakt, że osobami niepełnosprawnymi są również te, które posiadające orzeczenia równoważne, tj. orzeczenia lekarza orzecznika ZUS o niezdolności do pracy.

Profilaktyka zdrowotna oraz ochrona środowiska naturalnego, pracy i zamieszkania mają podstawowe i ogromne znaczenie w działaniach wszystkich podmiotów i społeczności powiatu zmierzających do wyeliminowania lub znacznego ograniczenia przyczyn niepełnosprawności.

Zapobieganie niepełnosprawności i zmniejszanie jej skutków jest dla społeczeństwa mniej kosztowne niż konieczność zapewnienia późniejszej opieki nad osobami niepełnosprawnymi i podejmowania działań zmierzających do ich integracji ze społeczeństwem.

Dlatego samorząd powiatowy od 2009 r. opracowywał i realizował powiatowe programy zdrowotne w zakresie promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej:

1. „Zapobieganie nadwadze, otyłości oraz przewlekłym chorobom na lata 2011 - 2017”,
2. „Profilaktyka raka szyjki macicy na lata 2009-2020”,
3. „Program ochrony zdrowia psychicznego w Powiecie Oleckim na lata 2011 - 2015”.

W ramach programów m. in.: organizowano spotkania z zakresu edukacji zdrowotnej, badania profilaktyczne, warsztaty, festyny promujące zdrowy styl życia, konsultacje lekarskie, prowadzono edukację zdrowotną poprzez stronę internetową, foldery, ulotki, plakaty i inne materiały edukacyjne.

Tabela 3. Powiatowe programy zdrowotne realizowane w latach 2013- 2015.

X	2013	2014	2015
Liczba realizowanych programów profilaktycznych:	3	3	3
Liczba osób objętych programami	12 006	13 775	9 884

Źródło: Starostwo Powiatowe w Olecku

Opiekę zdrowotną w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej w powiecie świadczą niżej wymienione placówki:

1. Centrum Medyczne Zakład Opieki Zdrowotnej „Olmedica” Sp. z o.o. w Olecku,
2. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „GAMED” w Olecku,
3. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Zakład Lecznicy „ESKULAP” w Olecku,
4. Samodzielny Publiczny Gminny Ośrodek Zdrowia w Wieliczkach,
5. Samodzielny Publiczny Gminny Ośrodek Zdrowia w Kowalach Oleckich,
6. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Lekarz Rodzinny” w Świętajnie,
7. „ZDROWIE” Grupowa Praktyka Pielęgniarek i Położnych w Olecku,
8. NZOZ „SZKOL-MED” w Olecku.

Leczenie szpitalne i poradnie specjalistyczne zapewnia „Olmedica” w Olecku Sp. z o.o. Szpital w ramach leczenia szpitalnego realizuje świadczenia medyczne na następujących oddziałach: chirurgicznym, pediatrycznym, ginekologiczno-położniczym, neonatologicznym, wewnętrznym oraz izbie przyjęć. Zapewnia też usługi medyczne w ramach poradni specjalistycznych oraz pracowni fizjoterapii i rehabilitacji, ratownictwa medycznego, pracowni diagnostycznych, a także laboratorium.

Uchwałą Nr V/21/2015 Rady Powiatu w Olecku z dnia 26 lutego 2015 r. określone zostały „Kierunki rozwoju świadczeń zdrowotnych w powiecie oleckim na lata 2015 - 2020”. Dokument uwzględnia kompleksową opiekę zdrowotną nad osobami przewlekle chorymi, w tym opiekę paliatywno - hospicyjną oraz pacjentów ze schorzeniami psychicznymi. Określa priorytetowe cele i kierunki w polityce promocji i ochrony zdrowia w opiece długoterminowej i psychiatrycznej w naszym powiecie.

Usługi medyczne w zakresie opieki długoterminowej, zarówno stacjonarnej jak i domowej, świadczy Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Długoterminowej w Olecku Kolonia. Jego organem założycielskim i nadzorującym jest Powiat Olecki.

W placówce działają zakłady stacjonarne zapewniające pacjentom całodobową opiekę: Zakład Opiekuńczo-Lecznicy Ogólny, Zakład Opiekuńczo-Lecznicy Psychiatryczny i Hospicjum Stacjonarne oraz domowe i ambulatoryjne: Hospicjum Domowe, Pielęgniarska Opieka Długoterminowa Domowa i Poradnia Zdrowia Psychicznego i Pracownia rehabilitacji.

W powiecie funkcjonują ponadto podmioty lecznicze świadczące usługi w zakresie specjalistycznego poradnictwa psychiatrycznego. Lecznictwo ambulatoryjne prowadzi

Poradnia Zdrowia Psychicznego pozostająca w strukturze Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Długoterminowej.

W przypadku leczenia stacjonarnego z powodu zaburzeń psychicznych osoby kierowane są m.in. do Specjalistycznego Psychiatrycznego Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Suwałkach, Szpitala Psychiatrycznego SPZOZ w Węgorzewie, Mazurskiego Centrum Zdrowia Szpital Powiatowy w Węgorzewie. Wyboru placówki dokonuje pacjent.

Leczeniem uzależnień zajmuje się Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu, Narkotyków i Współuzależnienia w Olecku.

Edukacja jest podstawowym czynnikiem mającym na celu zapewnienie włączenia społecznego i niezależności wszystkim ludziom. Edukacja powinna obejmować wszystkie etapy życia, począwszy od przedszkola poprzez szkołę podstawową, gimnazjum, szkołę ponadgimnazjalną, wyższą i szkolenie zawodowe, a kończąc na kształceniu ustawicznym.

Stworzenie osobom niepełnosprawnym możliwości uczestniczenia w edukacji powszechnej jest ważne nie tylko dla osób niepełnosprawnych, ale również jest korzystne dla innych osób, ucząc ich zrozumienia różnorodności ludzi.

Niepełnosprawnym dzieciom i młodzieży należy umożliwić bez względu na rodzaj niepełnosprawności osiągnięcie jak najwyższego rozwoju ich osobowości, talentu, kreatywności, zdolności intelektualnych oraz fizycznych. Dlatego należy stworzyć warunki do w miarę samodzielnego uczęszczania do placówek oświatowych. A jeśli nie jest możliwe uczęszczanie do placówek ze względu na występujący rodzaj niepełnosprawności, to wówczas zapewnić nauczanie indywidualne w miejscu pobytu dziecka.

Wykształcenie pozwoli osobom niepełnosprawnym osiągnąć jak największą samodzielność ekonomiczną oraz przyczynia się do ich rozwoju społecznego.

Tabela 4. Liczba wychowanków/uczniów w placówkach edukacyjnych na terenie powiatu oleckiego.

Rok szkolny	Ogólna liczba wychowanków/uczniów w placówkach edukacyjnych (wg stanu na 30 września)	Liczba wychowanków/uczniów niepełnosprawnych w placówkach edukacyjnych (wg stanu na 30 września)
2013/2014	6 413	207
2014/2015	6 470	224
2015/2016	6 213	235

Źródło: Dane z SIO (Systemu Informacji Oświatowej)

Porównując rok szkolny 2013/2014 a 2015/2016, to ogólna liczba dzieci uczęszczających do placówek edukacyjnych uległa zmniejszeniu o 200 dzieci.

Jest to spowodowane głównie występującym niżem demograficznym. Natomiast

odnotowuje się wzrost z każdym rokiem szkolnym liczby dzieci niepełnosprawnych. W roku szkolnym 2015/2016 ogółem w placówkach było 6 213 wychowanków/uczniów, w tym 235 osób niepełnosprawnych. Dzieci i młodzież kształciła się w placówkach publicznych i niepublicznych. Niepełnosprawne dzieci i młodzież realizowała obowiązek szkolny i nauki w szkołach specjalnych oraz ogólnodostępnych.

Tabela 5. Liczba placówek edukacyjnych na terenie powiatu oleckiego.

Rok szkolny	Przedszkole	Szkoła podstawowa	Gimnazjum	Szkoła ponadgimnazjalna (w tym zespoły szkół)	Szkoła specjalna
2013/2014	15	15	10	6	2
2014/2015	15	15	10	6	2
2015/2016	15	15	10	5	2

Źródło: Dane z SIO (Systemu Informacji Oświatowej)

W roku szkolnym 2015/2016 zmniejszeniu uległa ilość szkół ponadgimnazjalnych (o 1 zespół szkół), tj. została zamknięta 1 placówka niepubliczna z uprawnieniami szkoły publicznej. Ogółem od 2015 roku w powiecie funkcjonuje 47 placówek edukacyjnych.

Tabela 6. Placówki kształcenia specjalnego na terenie powiatu oleckiego.

Rok szkolny	Liczba niepełnosprawnych uczniów w:		Ogółem liczba uczniów kształcących się w placówkach specjalnych
	Centrum Edukacji Specjalnej przy Środowiskowym Domu Samopomocy w Olecku	Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Głuchych im. Św. Filipa Smaldone w Olecku	
2013/2014	70	76	146
2014/2015	62	81	143
2015/2016	61	88	149

Źródło: Dane z SIO (Systemu Informacji Oświatowej)

Biorąc pod uwagę powyższe dane wynika, iż w roku szkolnym 2015/2016 w porównaniu do poprzedniego roku wystąpił niewielki wzrost ogółem liczby uczniów w placówkach specjalnych, tj. o 6 osób.

Tabela 7. Środki z Ministerstwa Edukacji Narodowej (z subwencji oświatowej) wydatkowane na funkcjonowanie placówek specjalnych na terenie powiatu oleckiego.

Rok	Środki wydatkowane na funkcjonowanie placówek specjalnych
2013	6.982.130,00
2014	6.933.278,00
2015	7.003.152,00

W latach 2013 – 2015 placówki specjalne, tj. Ośrodek Szkolno – Wychowawczy Dla Dzieci Głuchych im. Filipa Smaldone w Olecku, Centrum Edukacji Specjalnej przy Środowiskowym Domu Samopomocy w Olecku - utrzymywały się ze środków Ministerstwa Edukacji Narodowej (z subwencji oświatowej). W 2015 r. nastąpiło zwiększenie wydatkowanych środków, ponieważ została dodatkowo przekazana dotacja celowa „na wyposażenie szkół podstawowych, gimnazjów i szkół artystycznych realizujących kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej lub gimnazjum, w podręczniki, materiały edukacyjne lub materiały ćwiczeniowe dostosowane do potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych uczniów niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego”.

Tabela 8. Placówki dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo (tj. poruszających się na wózkach inwalidzkich, przy kulach inwalidzkich).

Nazwa i adres placówki dostosowanej do potrzeb osób niepełnosprawnych, w tym:	
całościowo	częściowo
Przedszkole Samorządowe w Kowalach Oleckich, ul. Witosa 6	Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi KRASNAL w Olecku, ul. Zielona 1
Publiczne Gimnazjum w Kowalach Oleckich, ul. Witosa 6	Zespół Szkolno - Przedszkolny w Wieliczkach, ul. Lipowa 10
Zespół Szkół w Olecku, Os. Siejnik I 14 (Szkoła Podstawowa nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi, Gimnazjum nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi)	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Kowalach Oleckich, Kościuszki 88
Zespół Szkół Licealnych i Zawodowych w Olecku, ul. Gołdapska 27	Szkoła Podstawowa w Stożnem, 19-420 Kowale Oleckie
Centrum Edukacji Specjalnej przy Środowiskowym Domu Samopomocy w Olecku, ul. A. Krajowej 26	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Henryka Sienkiewicza w Olecku, ul. Kościuszki 20
	Szkoła Podstawowa nr 3 im. Jana Pawła II w Olecku, ul. Kolejowa 33

	Zespół Szkół w Sokółkach, 19-420 Kowale Oleckie (<i>Punkt Przedszkolny, Szkoła Podstawowa, Gimnazjum</i>)
	Publiczne Gimnazjum im. Jana Pawła II w Wieliczkach, ul. Lipowa 10A
	Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kochanowskiego w Olecku, ul. Kościuszki 29
	Ośrodek Szkolno – Wychowawczy Dla Dzieci Głuchych im. św. Filipa Smaldone w Olecku, ul. Słowiańska 2

Źródło: Dane z samorządu: gmin i powiatu oraz organizacji pozarządowych

Na 47 placówek edukacyjnych z terenu powiatu oleckiego:

- 5 jest w całości pozbawiona barier architektonicznych,
- w 10 bariery zlikwidowane są tylko częściowo.

Na uwagę zasługuje również to, że w placówkach edukacyjnych prowadzone jest na terenie powiatu tzw. wczesne wspomaganie rozwoju, które polega na pobudzaniu psychoruchowego i społecznego rozwoju dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności do czasu podjęcia nauki w szkole. Zakres tego oddziaływania jest bardzo różny, w zależności od zdiagnozowanych przez specjalistów deficytów rozwojowych. Może on obejmować: psychomotorykę, sferę komunikacji, mowy i języka, funkcjonowanie zmysłów dziecka, itd.

Wsparciem objęta jest też rodzina dziecka, bowiem potrzebuje ona wtedy szczególnie wsparcia, informacji i wiedzy o chorobie lub problemach dziecka, instruktażu i porad w zakresie pracy z dzieckiem.

Wczesne wspomaganie na terenie powiatu jest organizowane m. in. w:

- Powiatowym Centrum Wspierania Edukacji (ul. Zamkowa 2) w Olecku,
- Niepublicznej Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej przy ŚDS w Olecku,
- Centrum Edukacji Specjalnej przy ŚDS w Olecku,
- Przedszkolach: KRASNAL, SMYK, BAJKA, KUBUŚ I PRZYJACIELE w Olecku,
- Oddziałach Przedszkolnych (Szkoła Podstawowa Nr 3 i Szkoła Podstawowa Nr 4 w Olecku).

Każdego roku Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przekazuje do samorządu powiatowego środki na realizację ustawowych zadań na rzecz osób niepełnosprawnych. Podział tej kwoty dla powiatu następuje na podstawie algorytmu.

Tabela 9. Środki otrzymane przez Powiat Olecki z PFRON w latach 2013 - 2015 wg algorytmu.

x	2013r.	2014r.	2015r.
Wysokość środków PFRON przekazana do powiatu wg algorytmu	793.456,00	917.047,00	946.268,00

Źródło: Starostwo Powiatowe w Olecku

Od 2013 roku następował wzrost środków PFRON na realizację ustawowych zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. W roku 2015 w porównaniu do 2013 r. było ich więcej o 152.812,00 zł.

Zgodnie z art. 35a ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. Nr 2046) każdego roku Rada Powiatu w formie uchwały określa zadania, na które przeznaczają środki otrzymane z PFRON wg algorytmu.

Środki te są dzielone na poszczególne zadania zgodnie ze zgłoszonymi potrzebami osób niepełnosprawnych, tj. wynikającymi ze złożonych wniosków.

Tabela 10. Wydatkowanie środków PFRON na realizację ustawowych zadań z zakresu rehabilitacji osób niepełnosprawnych latach 2013 - 2015.

Lp.	Nazwa zadania	Ogółem wydatkowane środki PFRON w latach 2013 - 2015	Liczba osób które otrzymały wsparcie ze środków PFRON w 2013 r.	Liczba osób które otrzymały wsparcie ze środków PFRON w 2014 r.	Liczba osób które otrzymały wsparcie ze środków PFRON w 2015 r.
I.	Rehabilitacja zawodowa	207.848,93	x	x	x
1.	zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu	160.593,16	7	7	13
2.	środki na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej	40.000,00	-	2	-
3.	zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej	7.255,77	1	-	-

II.	Rehabilitacja społeczna	2.448.922,07	x	x	x
1.	dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	116.829,00	35	44	51
2.	dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	30.000,00	245	260	301
3.	dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny	31.642,40	7	5	3
4.	dofinansowanie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów	360.199,41	165	148	138
5.	dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	193.915,26	42	14	30
6.	dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej	1.716.336,00	40	40	40
Ogółem		2.656.771,00	542	520	576

Źródło: PCPR, PUP i Starostwo w Olecku

W latach 2013 - 2015 Powiat Olecki przeznaczył na rehabilitację zawodową i społeczną niepełnosprawnych mieszkańców ogółem 2.656.771,00 zł, tj. 100% otrzymanych środków z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych wg algorytmu.

W roku 2013 ze wsparcia finansowego skorzystały 542 osoby niepełnosprawne, w 2014 – 520 osób, a w 2015 liczba wzrosła do 576.

Tabela 11. Wydatkowanie środków PFRON w latach 2013 - 2015 na likwidację barier architektonicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.

Rok	Liczba osób, które otrzymały dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych	Ogółem przyznane środki na dostosowanie mieszkań
2013	8	23.870,00
2014	9	54.750,00
2015	12	49.905,00

Źródło: PCPR w Olecku

Od 2013 roku wzrastała liczba osób niepełnosprawnych, które otrzymały dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych w mieszkaniach w związku z indywidualnymi potrzebami niepełnosprawnych. W 2015 roku - 12 osób skorzystało ze wsparcia ze środków PFRON.

W zakresie likwidacji barier architektonicznych udzielono niepełnosprawnym, mającym trudności w poruszaniu się, wsparcia finansowego m.in. do: przystosowania łazienki, zakupu kabiny prysznicowej z brodzikiem, siedziska, uchwytów, wykonania podjazdu, zakupu i montażu krzeselka schodowego i przystosowania mebli kuchennych.

Niestety nadal problemem w powiecie dla niepełnosprawnych ciągle pozostają bariery architektoniczne w budynkach użyteczności publicznej.

Tabela 12. Liczba wniosków rozpatrzonych negatywnie w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych w latach 2013 - 2015.

Nazwa zadania	Rok		
	2013	2014	2015
Dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	27	19	49
Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych	1	-	-
Dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się	3	19	2
Dofinansowanie likwidacji barier technicznych	-	2	1
Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny	-	-	-
Dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych	48	30	31
OGÓLEM:	79	70	83

Źródło: PCPR w Olecku

Niestety w związku ze wzrostem ilości osób niepełnosprawnych i ich indywidualnymi potrzebami każdego roku ogółem odnotowuje się coraz większą liczbę wniosków rozpatrzonych negatywnie ze względu na brak środków PFRON na ich realizację.

Ze środków PFRON (otrzymywanych wg algorytmu), samorządu powiatowego oraz samorządu gminnego finansowany jest Warsztat Terapii Zajęciowej (WTZ) w Olecku.

Tabela 13. Źródła finansowania Warsztatu Terapii Zajęciowej w Olecku w latach 2013 - 2015.

Rok	Źródła finansowania:		
	PFRON	Powiat Olecki	Gmina Olecko
2013	532.656,00	60.015,00	35.340,00
2014	591.840,00	66.591,00	60.000,00
2015	591.840,00	66.591,00	75.000,00

Źródło: Starostwo Powiatowe w Olecku

WTZ jest placówką pobytu dziennego, do której uczęszcza od 2013 roku 40 uczestników z niepełnosprawnością intelektualną, ruchową i chorobami psychicznymi. Uczestnicy korzystają z kompleksowej rehabilitacji społecznej i zawodowej. Każdy z uczestników objęty jest Indywidualnym Programem Rehabilitacji.

Uczestnikami Warsztatu są osoby niepełnosprawne od 16 roku życia, które posiadają orzeczenie o niepełnosprawności wydane przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności ze wskazaniem do uczestniczenia w terapii zajęciowej.

Środki PFRON przeznaczane są również na rehabilitację zawodową osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Olecku.

Tabela 14. Liczba zarejestrowanych osób niepełnosprawnych w latach 2012 - 2014.

Rok	Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP, w tym:		Poziom wykształcenia zarejestrowanych osób niepełnosprawnych w poszczególnych latach			
	bezrobotnych	poszukujących pracy	podstawowe i gimnazjalne	zasadnicze zawodowe	średnie	wyższe
2012	91	34	43	32	44	6
2013	124	26	57	35	50	8
2014	112	29	54	35	44	8

Źródło: PUP w Olecku

Największą liczbę zarejestrowanych w PUP w Olecku w latach 2012 -2014 stanowiły bezrobotne osoby niepełnosprawne. Wśród zarejestrowanych najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym i gimnazjalnym oraz średnim (tj. wykształceniem policealnym, średnim zawodowym oraz średnim ogólnym).

PUP rehabilitację zawodową realizuje ze środków PFRON i Funduszu Pracy. Jednak zgodnie z obowiązującymi dziś przepisami osoby poszukujące pracy mogą korzystać tylko z rehabilitacji zawodowej ze środków PFRON.

Od kilku lat obserwuje się brak zainteresowania pracodawców tworzeniem stanowisk pracy ze środków PFRON w powiecie. Z rozmów z pracodawcami wynika, że nie są zainteresowani ze względu m. in.: na refundację tylko 50% kosztów organizacji stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej.

Zgodnie z ustawą o rehabilitacji (...), PFRON w Warszawie zajmuje się również rehabilitacją zawodową, w ramach której wypłaca pracodawcom miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika niepełnosprawnego (bez względu na status pracodawcy).

Ta forma wsparcia cieszy się zainteresowaniem wśród pracodawców również z naszego powiatu.

Tabela 15. Miesięczne dofinansowywanie ze środków PFRON do wynagrodzeń zatrudnionych pracowników niepełnosprawnych w latach 2012 - 2014.

Rok	Liczba pracodawców, którzy otrzymali dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych	Liczba pracowników na których zatrudnienie pracodawcy otrzymali wsparcie finansowe z PFRON
2012	6	46
2013	8	44
2014	7	44

Źródło: PFRON W-wa

Informacja dotyczy liczby pracodawców, którzy otrzymali w latach 2012 - 2014 dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych na podst. art. 26a - 26c ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2046) wraz z liczbą pracowników na których uzyskano to wsparcie.

Oprócz zadań ustawowych realizowanych ze środków PFRON otrzymywanych wg algorytmu, Powiat Olecki przystępował do realizacji programów Funduszu. Dzięki temu pozyskał dodatkowe środki na „Program wyrównywania różnic między regionami III” i „Aktywny Samorząd”.

W ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami III” PFRON przekazywał dodatkowe środki do powiatu na realizację projektów (powiatu, gmin i organizacji pozarządowych). Wykorzystywane one były na działania mające na celu wyrównywanie różnic w obszarze rehabilitacji osób niepełnosprawnych, w tym: na likwidację barier w placówkach edukacyjnych, w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania oraz likwidację barier transportowych.

Tabela 16. Środki z PFRON pozyskane na realizację „Programu wyrównywania różnic między regionami III” w latach 2012 - 2014.

Rok	Cel	Wysokość środków pozyskanych z PFRON na realizację projektów
2012	-Likwidacja barier architektonicznych w LO w Olecku. -Likwidacja barier transportowych w Gminie Olecko – zakup autobusu.	42.334,98 170.700,00
2013	-Likwidacja barier transportowych w ŚDS w Olecku – zakup mikrobusu.	80.000,00

2014	-Likwidacja barier transportowych w DPS „Zacisze” Kowale Oleckie – zakup mikrobusu.	80.000,00
	-Likwidacja barier transportowych w ŚDS Wronki – zakup mikrobusu.	80.000,00
	-Likwidacja barier transportowych w WTZ w Olecku – zakup mikrobusu.	80.000,00
Razem		533.034,98

Źródło: Starostwo Powiatowe w Olecku

Program ten dał możliwość otrzymania dofinansowania jednak wkład własny Wnioskodawców jak zawsze był również wymagany, choć w różnych latach w/w zakresie procentowo był przez PFRON różnicowany.

Kolejny program Funduszu pn. „Aktywny samorząd” jest ważnym krokiem w kierunku wydajniejszego modelu polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych. Działania przewidziane w programie uzupełnią plany ujęte w powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych i programie działań na rzecz osób niepełnosprawnych.

Formy wsparcia przewidziane w programie dotyczą likwidacji barier ograniczających społeczne i zawodowe funkcjonowanie osób niepełnosprawnych.

Tabela 17. Środki z PFRON pozyskane na realizację programu „Aktywny samorząd” w latach 2013 - 2015.

Rok	Liczba osób niepełnosprawnych, które skorzystały z dofinansowania	Ogółem przyznane środki osobom niepełnosprawnym
2013	13	48672,00
2014	12	38719,00
2015	11	33665,14

Źródło: PCPR w Olecku

W wyżej opisywanym okresie 2013 – 2015 osoby niepełnosprawne otrzymały dofinansowanie ze środków PFRON w ramach programu „Aktywny samorząd” do:

- zakupu i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu,
- uzyskania prawa jazdy kategorii B,
- zakupu sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania,
- szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania,
- zakupu wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,

- utrzymania sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,
- pomocy w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne,
- utrzymania sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny,
- utrzymania aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej (dofinansowanie do opłaty za przedszkole, żłobek),
- uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym (dofinansowanie kosztów nauki).

Na terenie powiatu oleckiego w każdej z gmin zadania z zakresu pomocy społecznej wykonuje jednostka organizacyjna - ośrodek pomocy społecznej.

Wśród licznych zadań ośrodki te m.in.:

- wspierają osoby niepełnosprawne,
- podejmują decyzje o skierowaniu do domów pomocy społecznej i częściowym ponoszeniem odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w danym domu,
- podejmują decyzje o skierowaniu do ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Jednostką organizacyjną realizującą zadania powiatu w tym obszarze jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku (PCPR).

Celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie samodzielnie pokonać oraz zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Tabela 18. Liczba rodzin, które otrzymały świadczenia z pomocy społecznej w latach 2013 - 2015.

Rok	Liczba rodzin, które otrzymały wsparcie finansowe/ ogółem przyznana wysokość środków rodzinom	Liczba rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu niepełnosprawności/ogółem przyznana wysokość środków rodzinom
2013	2 256/5.068.001,00	202/580.365,00
2014	2 343/4.929.789,00	206/650.074,00
2015	2 030/4.946.022,00	199/642.596,00

Źródło: Ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu oleckiego

Z analizy tabeli wynika, że każdego roku udzielano pomocy i wsparcia finansowego rodzinom z powodu niepełnosprawności. W roku 2014 najwięcej, bo aż 206 świadczeń ogółem w kwocie 650.074,00 zł przeznaczono na to wsparcie.

Osoby wymagające całodobowej opieki z powodu swej niepełnosprawności, niemogące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych umieszczane są w domu pomocy społecznej. Dotyczy to najczęściej ludzi mieszkających samotnie. Osoby te wówczas kieruje się do placówki odpowiedniego typu.

Tabela 19. Liczba mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2014 - 2016.

Rok	Liczba mieszkańców w:		
	Domu Pomocy Społecznej w Kowalach Oleckich – dla osób w podeszłym wieku	Dom Pomocy Społecznej „Jaśki” w Olecku - dla osób przewlekle psychicznie chorych	Dom Pomocy Społecznej "JAWOR" w Markowskich - dla osób przewlekle psychicznie chorych
2014	35	19	-
2015	35	19	-
2016	35	19	20

Źródło: PCPR w Olecku, DPS JAWOR

Na terenie powiatu funkcjonują 3 domy pomocy społecznej, posiadające warunki umożliwiające świadczenie usług na poziomie obowiązującego standardu, w tym 1 dla osób w podeszłym wieku i 2 dla osób przewlekle psychicznie chorych.

Powiat Olecki prowadzi Dom Pomocy Społecznej ZACISZE w Kowalach Oleckich dla 35 osób w podeszłym wieku. Wszyscy mieszkańcy są osobami niepełnosprawnymi.

W ramach zadania zleconego przez powiat prowadzony jest Dom Pomocy Społecznej JAŚKI dla 19 osób przewlekle psychicznie chorych. Zadanie realizowane jest przez Stowarzyszenie Pomocy Społecznej i Ochrony Zdrowia im. św. Łukasza w Olecku.

W 2016 r. rozpoczął działalność DPS JAWOR w Markowskich dla przewlekle psychicznie chorych. Początkowo umieszczonych w nim zostało 16 osób, po kilku miesiącach było już 20 osób.

Osoby, których z powodu braku miejsc w w/w domach nie można na bieżąco umieścić, wpisywane są na listę osób oczekujących.

Tabela 20. Liczba osób oczekujących na umieszczenie w DPS w powiecie oleckim.

Nazwa placówki	Liczba osób oczekujących na umieszczenie		
	2014 rok (wg stanu na 31 grudnia)	2015 rok (wg stanu na 31 grudnia)	2016 (wg stanu na 21 grudnia)
Dom Pomocy Społecznej ZACISZE w Kowalach Oleckich	4	8	7
Dom Pomocy Społecznej JAŚKI w Olecku	13	18	11
Dom Pomocy Społecznej JAWOR w Markowskich	-	-	12

Źródło: PCPR w Olecku, DPS JAWOR

W roku 2015 odnotowuje się znaczny wzrost liczby osób oczekujących na umieszczenie w domu pomocy społecznej dla psychicznie chorych. W 2016 r. rozpoczął działalność DPS JAWOR w Markowskich, dlatego zmniejszyła się liczba oczekujących do domów pomocy społecznej dla psychicznie chorych.

Ze względu na wzrost zapotrzebowania na tego typu usługi DPS JAWOR od 2017 r. zwiększa liczbę mieszkańców o kolejne 24 miejsca, tj. ogółem będzie dysponował 44 miejscami.

Tabela 21. Ilość wydanych orzeczeń według przyczyny niepełnosprawności (O2-P) mieszkańcom powiatu oleckiego w latach 2013 - 2015.

Przyczyna niepełnosprawności	Rok	Ilość wydanych orzeczeń w podziale na wiek							Razem liczba wydanych orzeczeń	Ilość wydanych orzeczeń w podziale na płeć	
		o niepełnosprawności			o stopniu niepełnosprawności					K	M
		0-3	4-7	8 - do 16	od 16 -25	26-40	41-60	60 i więcej			
02-P choroby psychiczne	2013	-	-	2	6	20	18	12	58	27	31
	2014	-	1	4	9	21	14	6	55	23	32
	2015	-	-	5	7	24	15	7	58	18	40

Źródło: PZON w Elku

W latach 2013 - 2015 nastąpił wzrost liczby dorosłych osób w wieku 26 – 60 lat, (szczególnie wśród mężczyzn), które otrzymały orzeczenia o stopniu niepełnosprawności z powodu występujących u nich chorób psychicznych.

W związku z dużą liczbą osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi, a także potrzebami w zakresie zapewnienia tym osobom wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki oraz innych form pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym w ciągu kilkunastu lat powstały w powiecie 3 środowiskowe domy samopomocy.

Tabela 22. Środowiskowe Domy Samopomocy w powiecie oleckim.

Lp.	Nazwa Gminy	Nazwa i adres jednostki
1.	GMINA OLECKO	Środowiskowy Dom Samopomocy ul. Armii Krajowej 26 19-400 Olecko
2.	GMINA KOWALE OLECKIE	Środowiskowy Dom Samopomocy ul. Kościuszki 29 19 - 420 Kowale Oleckie
3.	GMINA ŚWIĘTAJNO	Środowiskowy Dom Samopomocy Wronki 36 19-411 Świętajno

Na terenie powiatu oleckiego w 3 spośród 4 gmin są ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi w formie środowiskowych domów samopomocy. Placówki te realizują m.in. takie zadania jak: dążenie do stabilizacji psychicznej uczestników, podtrzymywanie efektów terapeutycznych oraz zapobieganie nawrotom choroby u osób, które przeszły cykl leczenia psychiatrycznego.

Placówki te zapewniają dzienny pobyt i opiekę, udział w specjalistycznych zajęciach terapeutycznych oraz zaspokojenie ich niezbędnych potrzeb społecznych, socjalnych oraz zdrowotnych. Umożliwiają chorym psychicznie w miarę samodzielną egzystencję i integrację społeczną.

Tabela 23. Liczba uczestników w środowiskowych domach samopomocy w latach 2013 - 2015.

Rok	Liczba uczestników w:			Ogólna liczba uczestników
	Środowiskowym Domu Samopomocy w Olecku	Środowiskowym Domu Samopomocy w Kowalach Oleckich	Środowiskowym Domu Samopomocy we Wronkach	
2013	85	30	30	145
2014	100	37	35	172
2015	100	37	40	177

Źródło: ŚDS-y z terenu powiatu oleckiego

Od 2013 r. zwiększała się ogólna liczba uczestników w środowiskowych domach samopomocy na terenie powiatu. W roku 2013 ogółem było 145 osób, a dwa lata później liczba wzrosła o kolejne 32 osoby.

Wśród podmiotów ekonomii społecznej, działających na terenie powiatu należą Kluby Integracji Społecznej oraz Spółdzielnia Socjalna.

Klub Integracji Społecznej to podmiot, którego celem jest udzielanie pomocy osobom indywidualnym oraz ich rodzinom w odbudowywaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu lokalnym, w powrocie do pełnienia ról społecznych oraz w podniesieniu kwalifikacji zawodowych.

Obecnie na terenie powiatu działa jeden Klub Integracji Społecznej (KIS) przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wieliczkach, a od 2017 r. KIS rozpocznie też działalność przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Olecku.

Natomiast przy PCPR w Olecku działa już od lat Młodzieżowy Klub Integracji Społecznej.

Ważnym elementem ekonomii społecznej są także spółdzielnie socjalne, które wprowadzają schematy przedsiębiorstwa do rozwiązywania problemów socjalnych i środowiskowych. Łączą one działalność gospodarczą z integracją społeczną i zawodową członków. Przedmiotem spółdzielni jest prowadzenie wspólnego przedsiębiorstwa w oparciu o osobistą pracę jej członków.

W powiecie dotychczas została utworzona tylko jedna Spółdzielnia Socjalna „RAZEM”.

Działalność rozpoczęła w 2015 r. w zakresie świadczenia profesjonalnych usług opiekuńczych nad osobami starszymi, samotnymi, chorymi, a także usług sprzątania.

Powszechnie wiadomo, że konsekwencje niepełnosprawności nie ograniczają się do problemów osób niepełnosprawnych i ich rodzin, ale wywołują również wymierne skutki uboczne w skali powiatu i kraju. Fakt ten powoduje konieczność inicjowania i realizacji wielu działań, które minimalizowałyby negatywne skutki tego zjawiska. Działania te powinny być skierowane m.in. na zapobieganie, wczesne rozpoznawanie i diagnozowanie niepełnosprawności oraz na leczenie i rehabilitację. Bardzo ważne jest przystosowanie i włączenie osób niepełnosprawnych w możliwie maksymalnym stopniu, do normalnego życia, stworzenie im możliwości pełnienia zawodowych oraz społecznych ról.

Zintegrowane działania na rzecz osób niepełnosprawnych, podejmowane są przez instytucje, placówki oraz organizacje pozarządowe i inne podmioty zrównane, działające na terenie powiatu oleckiego.

Działalność statutową na rzecz osób niepełnosprawnych zamieszkujących na terenie powiatu oleckiego świadczy szereg podmiotów m.in.:

- Starostwo Powiatowe w Olecku,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku,
- Powiatowy Urząd Pracy w Olecku,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olecku,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowalach Oleckich,

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świętajnie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieliczkach,
- Dom Pomocy Społecznej ZACISZE w Kowalach Oleckich,
- Dom Pomocy Społecznej JAŚKI w Olecku Kolonia,
- Dom Pomocy Społecznej JAWOR w Markowskich,
- Powiatowe Centrum Wspierania Edukacji w Olecku,
- Ośrodek Szkolno – Wychowawczy Dla Dzieci Głuchych w Olecku,
- Centrum Edukacji Specjalnej przy Środowiskowym Domu Samopomocy w Olecku,
- Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Długoterminowej w Olecku Kolonia,
- Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu, Narkotyków i Współuzależnienia w Olecku,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Olecku,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Kowalach Oleckich,
- Środowiskowy Dom Samopomocy we Wronkach,
- Warsztat Terapii Zajęciowej w Olecku,
- Klub Integracji Społecznej przy GOPS w Wieliczkach,
- Młodzieżowy Klub Integracji Społecznej przy PCPR w Olecku.

Na szczególną uwagę zasługuje liczna ilość organizacji pozarządowych podejmujących działania na rzecz osób niepełnosprawnych na terenie powiatu, a wśród nich m. in.:

- Stowarzyszenie "Dać Nadzieję",
- Polski Związek Niewidomych, Koło w Olecku,
- Stowarzyszenie „Pomocna Dłoń” w Kowalach Oleckich,
- Stowarzyszenie Rodziców Osób Niepełnosprawnych i Osób Wspierających przy Warsztacie Terapii Zajęciowej w Olecku,
- Stowarzyszenie Pomocy Społecznej i Ochrony Zdrowia im. Św. Łukasza w Olecku Kolonia,
- Fundacja „OLECKO BEZ BARIER”,
- Szkolny Klub Sportowy Niestyszających „Olimpijczyk,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów,
- Stowarzyszenie „Pomarańcza”,
- Fundacja Rozwoju Ziemi Oleckiej,
- Fundacja Wspierania Opieki Zdrowotnej Miasta i Gmin Ziemi Oleckiej „Zdrowe Olecko”,
- Oddział Terenowy Polskiego Towarzystwa Dysleksji.

3. Cel strategiczny, priorytety, działania i wskaźniki osiągnięcia celu „Powiatowego programu działań na lata 2017-2021.

Prace nad „Powiatowym programem działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2017-2021” rozpoczęto od zidentyfikowania, na podstawie aktualnej sytuacji osób niepełnosprawnych, głównych problemów dotyczących wyrównywania ich szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i zawodowemu.

Stanowiło to punkt wyjścia do opracowania analizy SWOT, określającej główne czynniki zewnętrzne (szanse i zagrożenia) oraz wewnętrzne (mocne i słabe strony) mające wpływ na aktualną sytuację osób niepełnosprawnych. Na jej podstawie określono cel strategiczny oraz 3 główne priorytety, które posłużą jego realizacji.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> – opracowywanie i realizacja programów z zakresu edukacji zdrowotnej, zapobiegania niepełnosprawności i ograniczania jej skutków, – wzrost świadomości społecznej w aspekcie zrozumienia potrzeb osób niepełnosprawnych, – dobrze wykształcona kadra specjalistów zajmujących się osobami niepełnosprawnymi (fizjoterapeutów, lekarzy,...) – wysoka aktywność instytucji i organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych w pozyskiwaniu dodatkowych środków finansowych na realizację projektów, w tym z Unii Europejskiej, – systematyczny rozwój infrastruktury oraz wykorzystywanie jej do organizowania spotkań promujących zdrowe i bezpieczne spędzanie wolnego czasu, – położenie powiatu, przyroda, klimat, sprzyjające podejmowanym działaniom z zakresu profilaktyki zdrowotnej, – wczesna edukacja przedszkolna z zakresu profilaktyki zdrowotnej, – możliwość udzielania zindywidualizowanej pomocy bezrobotnym osobom niepełnosprawnym (np. IPD, poradnictwo zawodowe, psychologiczne), – wysoka aktywność i współpraca samorządów, jednostek pomocy i integracji społecznej oraz organizacji 	<ul style="list-style-type: none"> – bariery w różnych dziedzinach życia (m.in. architektoniczne, transportowe, oraz w komunikowaniu się), – niewystarczająca dostępność do placówek świadczących rehabilitację, – nierespektowanie przepisów prawa budowlanego, dotyczącego likwidacji barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej, – niedostateczna liczba kadry specjalistycznej (np. lekarzy specjalistów), – brak gminnych programów z zakresu profilaktyki zdrowotnej, – nieprzygotowanie części szkół masowych do kształcenia osób niepełnosprawnych (np. bariery architektoniczne, w komunikowaniu się, brak specjalistycznej kadry i wyposażenia), – wysokie bezrobocie, sezonowość rynku pracy w powiecie, – niski poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych, – brak zakładu aktywności zawodowej, zakładów pracy chronionej, – bezradność i bierność niepełnosprawnych w rozwiązywaniu własnych problemów, – niechęć osób niepełnosprawnych do podjęcia pracy, wynikająca z obawy utraty renty socjalnej, zasiłku lub innych świadczeń,

<p>pozarządowych we wsparciu osób niepełnosprawnych,</p> <ul style="list-style-type: none"> – funkcjonowanie punktów sprzedaży i wypożyczalni sprzętu ortopedycznego i środków pomocniczych dla osób niepełnosprawnych, – gotowość do współpracy międzyinstytucjonalnej, tworzenia partnerstw 	
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> – możliwość pozyskiwania funduszy zewnętrznych: na działania z zakresu profilaktyki zdrowotnej i na rozwój infrastruktury, – programy skierowane do indywidualnych osób niepełnosprawnych, organizacji pozarządowych i instytucji, finansowane ze środków zewnętrznych, mające na celu wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym, – kampanie, akcje społeczne dotyczące profilaktyki zdrowotnej i ograniczania skutków niepełnosprawności, wyrównywania szans osób z niepełnosprawnościami oraz promujące ich zatrudnianie, – przepisy prawne zapewniające osobom niepełnosprawnym prawa w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej, – rosnąca świadomość społeczna dotycząca osób niepełnosprawnych w społeczeństwie, – rozwijająca się oferta nowych form wsparcia osób niepełnosprawnych. 	<ul style="list-style-type: none"> – brak regulacji prawnych zapewniających systemowe rozwiązania standaryzujące profilaktykę zdrowotną na każdym etapie życia, – niski poziom wynagrodzeń, – wciąż małe zainteresowanie pracodawców zatrudnieniem osób niepełnosprawnych, – niewystarczające środki Narodowego Funduszu Zdrowia na profilaktykę zdrowotną oraz limitowanie usług, – niewystarczające środki na rehabilitację zawodową i społeczną oraz zatrudnianie niepełnosprawnych w budżecie państwa, w tym środki PFRON, – system prawny powodujący łatwość w uzyskaniu wsparcia z pomocy społecznej, demotywujący osoby niepełnosprawne do podejmowania aktywności zawodowej, – niewystarczające środki PFRON na realizację programów na rzecz osób niepełnosprawnych oraz na realizację zadań ustawowych, – wynikający z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy obowiązek profilowania pomocy dla osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy, mający wpływ na ograniczenie możliwości korzystania z usług i instrumentów rynku pracy przez osoby niepełnosprawne zakwalifikowane do III profilu pomocy, – niewystarczające środki na realizację Ogólnopolskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego.

CEL STRATEGICZNY

Osoby niepełnosprawne w pełni korzystają z przysługujących im praw i uczestniczą w życiu społecznym i zawodowym.

Niżej wymienione priorytety są współzależne i służą osiągnięciu celu strategicznego programu.

Priorytety:

Priorytet I: Profilaktyka i ograniczanie skutków niepełnosprawności.

Priorytet II: Aktywizacja społeczna osób niepełnosprawnych.

Priorytet III: Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.

Do każdego priorytetu zdefiniowano cel ogólny, zaplanowano działania oraz określono wskaźniki.

Priorytet I: Profilaktyka i ograniczanie skutków niepełnosprawności.

Cel ogólny: Zapobieganie powstawaniu niepełnosprawności, ograniczanie jej skutków, zapewnienie wszystkim osobom dostępu do jak największej liczby usług specjalistycznych.

Działania:

1. Opracowanie i wdrażanie lokalnych programów z zakresu profilaktyki zdrowotnej, zapobiegania niepełnosprawności i prowadzenia zdrowego stylu życia mieszkańców powiatu.
2. Podejmowanie działań na rzecz rozwoju informowania społeczeństwa w powiecie na temat głównych przyczyn niepełnosprawności.
3. Objęcie opieką kobiet w ciąży z grupy ryzyka.
4. Propagowanie przeprowadzania badań kontrolnych.
5. Organizacja imprez promujących prowadzenie zdrowego stylu życia, odżywiania oraz aktywności fizycznej.
6. Inicjowanie działań na rzecz wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci oraz realizacji zajęć wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci czyli kompleksowej, wielospecjalistycznej i ciągłej pomocy dzieciom o różnym stopniu i rodzaju niepełnosprawności w wieku od 0 do rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej w celu stymulowania ich rozwoju.
7. Organizacja zespołów wczesnego wspomaganie rozwoju w zależności od rodzaju niepełnosprawności, schorzeń dzieci i ich możliwości psychofizycznych w celu zastosowania optymalnych form rehabilitacji i terapii w postaci: terapii logopedycznej, pedagogicznej, rehabilitacji ruchowej, integracji sensorycznej, neuroterapii biofeedback, terapii audio-psycho-lingwistycznej metodą Tomatisa, dogoterapii, hipoterapii, hydroterapii oraz pomocy psychologicznej udzielanej rodzinie dziecka niepełnosprawnego.

8. Specjalistyczne szkolenia dla rodziców w formie warsztatowej, w celu poszerzenia ich wiedzy o różnorodnych formach i metodach oddziaływań wspierających rozwój dziecka niepełnosprawnego w warunkach domowych.
9. Współorganizowanie akcji na temat bezpieczeństwa ruchu drogowego, nad wodą, wypadków przy pracy, w gospodarstwie domowym, itp.
10. Propagowanie akcji dotyczących udzielania pierwszej pomocy.
11. Wspieranie rozwoju poradnictwa medycznego, psychologicznego i psychiatrycznego oraz socjalnego.
12. Podejmowanie działań na rzecz fachowego leczenia medycznego, wczesnej kompleksowości i ciągłości rehabilitacji.
13. Stwarzanie osobom niepełnosprawnym możliwości korzystania z rehabilitacji i usług rehabilitacyjnych jak najbliżej miejsca zamieszkania.
14. Wspieranie organizacji warsztatów terapeutycznych.
15. Podejmowanie działań na rzecz opracowywania ścieżek rehabilitacji już w okresie wczesnej opieki medycznej, umożliwiających osiągnięcie maksymalnej samodzielności i integracji ze środowiskiem lokalnym osób dotkniętych niepełnosprawnością.
16. Otaczanie opieką, terapią, rehabilitacją osoby niepełnosprawne np. z zaburzeniami psychicznymi, uzależnionych, itp.
17. Wspieranie domowej opieki medycznej dla osób długotrwale unieruchomionych.
18. Wspieranie tworzenia punktów sprzedaży i wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego.
19. Inicjowanie rozwoju usług terapeutycznych dla członków rodziny osoby niepełnosprawnej.
20. Podejmowanie działań na rzecz rozwoju specjalistycznego wsparcia dla rodzin osób niepełnosprawnych.
21. Dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego.
22. Podejmowanie działań na rzecz modernizacji, budowy i rozbudowy obiektów służących rehabilitacji.
23. Dopuszczenie placówek i instytucji zajmujących się rehabilitacją osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny.
24. Wspieranie budowy placówek zajmujących się rehabilitacją osób niepełnosprawnych.
25. Przeprowadzenie przesiewowych badań wzroku wśród wychowanków/uczniów w przedszkolach i w szkołach podstawowych.
26. Propagowanie prowadzenia zajęć treningu i terapii widzenia.
27. Organizacja turnusów rehabilitacyjnych.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

1. Liczba osób objętych edukacją zdrowotną.
2. Liczba kobiet w ciąży z grupy ryzyka objętych opieką.
3. Liczba osób wykonujących badania kontrolne np. w ramach programów skriningowych.
4. Liczba dzieci objętych wczesnym wspomaganie rozwoju.
5. Liczba opracowanych lokalnych programów dotyczących zapobiegania niepełnosprawności.

6. Liczba opracowanych lokalnych programów na rzecz zdrowego stylu życia, odżywiania oraz aktywności fizycznej.
7. Liczba imprez promujących prowadzenie zdrowego stylu życia.
8. Liczba akcji informacyjnych na temat: bezpiecznego wypoczynku nad wodą, bezpieczeństwa w pracy, bezpieczeństwa w gospodarstwach domowych, bezpieczeństwa ruchu drogowego.
9. Liczba akcji promujących udzielanie pierwszej pomocy.
10. Liczba punktów poradnictwa medycznego, psychologicznego i psychiatrycznego.
11. Liczba punktów świadczących fachowe leczenie medyczne i rehabilitację.
12. Liczba placówek świadczących usługi rehabilitacyjne jak najbliższej miejsca zamieszkania osób niepełnosprawnych.
13. Liczba osób uczestnicząca w warsztatach terapeutycznych.
14. Liczba osób niepełnosprawnych, które w wyniku prowadzonej rehabilitacji uzyskały samodzielność.
15. Liczba osób niepełnosprawnych objętych opieką, terapią i rehabilitacją.
16. Liczba osób niepełnosprawnych długotrwale unieruchomionych objętych opieką medyczną.
17. Liczba punktów sprzedaży i wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego.
18. Liczba osób, które otrzymały dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego.
19. Liczba ośrodków wsparcia świadczących usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych.
20. Liczba zmodernizowanych lub wybudowanych obiektów służących rehabilitacji.
21. Liczba placówek, którym dofinansowano zakup sprzętu rehabilitacyjnego.
22. Liczba przeprowadzonych przesiewowych badań wzroku wśród wychowanków/uczniów w przedszkolach i w szkołach podstawowych.
23. Liczba osób objętych zajęciami treningu i terapii widzenia.
24. Liczba osób uczestnicząca w turnusach rehabilitacyjnych.

Priorytet II: Aktywizacja społeczna osób niepełnosprawnych.

Cel ogólny: Zwiększanie aktywnego udziału osób niepełnosprawnych i ich rodzin w życiu społecznym.

Działania:

1. Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusie rehabilitacyjnym.
2. Dofinansowanie działania warsztatu terapii zajęciowej.
3. Organizacja wystaw prac osób niepełnosprawnych wytworzonych w ramach warsztatów terapeutycznych.
4. Wspieranie rozwoju rehabilitacji środowiskowej jako zespołu zintegrowanych społecznych działań.
5. Dofinansowanie do zakupu środków kompensujących utratę danej funkcji organizmu (przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, itp.).
6. Upowszechnianie informacji o możliwości wsparcia rodzin z osobą niepełnosprawną.

7. Podejmowanie działań w kierunku likwidacji barier architektonicznych, urbanistycznych, w komunikowaniu się, transportowych i społecznych ograniczających korzystanie z placówek oświatowych.
8. Inicjowanie i podejmowanie działań zmierzających do tworzenia placówek oświatowych i oddziałów integracyjnych na każdym poziomie kształcenia (przedszkole, szkoła podstawowa, gimnazjum, szkoła ponadgimnazjalna).
9. Podejmowanie działań w celu eliminowania indywidualnego nauczania (jeśli pozwala na to stan zdrowia osoby objętej edukacją).
10. Inicjowanie i podejmowanie działań zmierzających do udzielania wszechstronnej pomocy psychologiczno – pedagogicznej dziecku niepełnosprawnemu na terenie przedszkola i szkoły.
11. Inicjowanie działań na rzecz rozszerzenia kształcenia kadry pedagogicznej w zakresie pracy z dziećmi z różnymi niepełnosprawnościami.
12. Wyrównywanie szans dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w dostępie do nauki.
13. Poprawienie warunków socjalno – bytowych dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w placówkach zapewniających edukację i całodobową opiekę.
14. Podejmowanie działań w celu wydawania orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego dzieciom i młodzieży w powiecie.
15. Promowanie wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych.
16. Organizowanie szkoleń i doradztwa dla rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych.
17. Podejmowanie działań na rzecz likwidacji barier architektonicznych, urbanistycznych, w komunikowaniu się i transportowych w powiecie.
18. Podejmowanie działań na rzecz likwidacji barier w jednostkach świadczących usługi dla mieszkańców (m.in. medyczne, rehabilitacyjne, terapeutyczne, pomocy społecznej).
19. Podejmowanie działań na rzecz likwidacji barier w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych w ich miejscu zamieszkania.
20. Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w sporcie, kulturze, rekreacji i turystyce.
21. Organizacja imprez kulturalnych, sportowych oraz w zakresie rekreacji osób niepełnosprawnych.
22. Popularyzacja szkolenia osób pracujących w jednostkach gmin i powiatu oraz innych instytucjach w zakresie języka migowego, w celu ułatwienia osobom niepełnosprawnym skorzystania z ich usług.
23. Opracowywanie i wdrażanie lokalnych programów i projektów na rzecz aktywizacji osób niepełnosprawnych.
24. Realizacja programów PFRON nakierowanych na rehabilitację społeczną niepełnosprawnych.
25. Inicjowanie organizowania imprez, wystaw, aukcji, olimpiad, spartakiad i przeglądów artystycznych z udziałem osób niepełnosprawnych.
26. Inicjowanie powstawania stowarzyszeń i klubów sportowych, działających na rzecz osób niepełnosprawnych.
27. Propagowanie informacji o przysługujących prawach osobom niepełnosprawnym.
28. Informowanie o możliwości uzyskania dofinansowania w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych.

29. Propagowanie informacji o jednostkach, organizacjach pozarządowych i fundacjach, w których osoby niepełnosprawne mogą uzyskać wsparcie.
30. Rozwój pracy socjalnej na rzecz integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.
31. Podejmowanie działań na rzecz tworzenia i rozszerzenia placówek działających na rzecz osób niepełnosprawnych – całodobowych i codziennych (np. hostele, dzienne domy samopomocy, centrum integracji społecznej i inne).
32. Tworzenie Centrów Integracji Społecznej i Klubów Integracji Społecznej.
33. Utworzenie ośrodka informacji dla osób niepełnosprawnych.
34. Otwarcie punktu konsultacyjnego dla osób niepełnosprawnych – zajmującego się udzielaniem wsparcia w zakresie pomocy np. prawnej, socjalnej, itp.
35. Podejmowanie działań na rzecz utworzenia biura porad obywatelskich i prawnych dla osób niepełnosprawnych.
36. Promowanie pracy wolontariatu.
37. Inicjowanie tworzenia biur/punktów wolontariatu.
38. Inicjowanie tworzenia lokalnych programów i projektów dotyczących organizowania wolontariatu działającego na rzecz osób niepełnosprawnych.
39. Zlecanie zadań organizacjom pozarządowym i innym podmiotom działającym na rzecz osób niepełnosprawnych.
40. Diagnozowanie potrzeb osób niepełnosprawnych i osób zależnych w zakresie specjalistycznego wsparcia.
41. Tworzenie infrastruktury socjalnej świadczącej usługi opiekuńcze niepełnosprawnym (np. mieszkania chronione dla osób niepełnosprawnych).
42. Organizowanie integracyjnych imprez dla osób niepełnosprawnych.
43. Finansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

1. Liczba osób niepełnosprawnych oraz ich opiekunów uczestniczących w turnusach rehabilitacyjnych.
2. Liczba dofinansowanych warsztatów terapii zajęciowej.
3. Liczba uczestników warsztatu terapii zajęciowej.
4. Liczba wystaw prac osób niepełnosprawnych.
5. Liczba osób korzystających z rehabilitacji środowiskowej.
6. Liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono dofinansowania do zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych.
7. Liczba placówek oświatowych pozbawionych barier architektonicznych, urbanistycznych i w komunikowaniu się.
8. Liczba specjalistycznych placówek zapewniających naukę i rehabilitację.
9. Liczba dzieci i młodzieży uczęszczających do specjalistycznych placówek zapewniających naukę i rehabilitację.
10. Liczba placówek oświatowych i oddziałów integracyjnych na każdym poziomie kształcenia.
11. Liczba dzieci i młodzieży mającej indywidualne nauczanie.
12. Liczba dzieci i młodzieży niepełnosprawnych uczących się w oddziałach integracyjnych.

13. Liczba dzieci i młodzieży niepełnosprawnych objętych pomocą psychologiczno – pedagogiczną na terenie przedszkola, szkoły.
14. Liczba zatrudnionych specjalistów w przedszkolach i szkołach, udzielających pomocy psychologiczno – pedagogicznej niepełnosprawnym dzieciom i młodzieży.
15. Liczba placówek oświatowych wyposażonych w sprzęt ułatwiający naukę dzieciom niepełnosprawnym.
16. Liczba placówek socjalno – bytowych zapewniających całodobową opiekę i edukację niepełnosprawnym.
17. Liczba dzieci korzystających z placówek socjalno – bytowych.
18. Liczba dzieci, którym wydano orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego w Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej.
19. Liczba wolontariuszy pracujących na rzecz osób niepełnosprawnych.
20. Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych, urbanistycznych, w komunikowaniu się i transportowych w powiecie.
21. Liczba obiektów świadczących usługi dla mieszkańców (m.in. medyczne, rehabilitacyjne, terapeutyczne, pomocy społecznej, itp.) pozbawionych barier architektonicznych.
22. Liczba osób niepełnosprawnych, która otrzymała dofinansowanie do likwidacji barier w komunikowaniu się, architektonicznych oraz technicznych.
23. Liczba osób niepełnosprawnych biorących udział w imprezach integracyjnych.
24. Liczba zorganizowanych imprez kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych dla osób niepełnosprawnych.
25. Liczba osób pracujących w jednostkach gmin i powiatu oraz innych instytucjach przeszkolonych w zakresie posługiwania się językiem migowym.
26. Liczba wdrażanych programów i projektów na rzecz aktywizacji osób niepełnosprawnych.
27. Liczba zorganizowanych imprez, wystaw, aukcji, olimpiad, spartakiad i przeglądów artystycznych z udziałem osób niepełnosprawnych.
28. Liczba osób niepełnosprawnych biorących udział w imprezach, wystawach, aukcjach, olimpiadach, spartakiadach i przeglądach artystycznych.
29. Liczba osób niepełnosprawnych, które otrzymały finansowe wsparcie na rehabilitację społeczną.
30. Liczba osób niepełnosprawnych, które otrzymały finansowe wsparcie od organizacji pozarządowych.
31. Liczba placówek działających na rzecz osób niepełnosprawnych – całodobowych i codziennych.
32. Liczba Centrów Integracji Społecznej i Klubów Integracji Społecznej.
33. Liczba ośrodków informacji dla osób niepełnosprawnych.
34. Liczba punktów konsultacyjnych dla osób niepełnosprawnych.
35. Liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono wsparcia w punktach konsultacyjnych.
36. Liczba udzielonych porad obywatelskich i prawnych.
37. Liczba biur/punktów wolontariatu.
38. Liczba wolontariuszy.

39. Liczba programów lokalnych na rzecz osób niepełnosprawnych opracowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi.
40. Liczba organizacji pozarządowych, którym zlecono zadania na rzecz osób niepełnosprawnych.
41. Liczba utworzonych mieszkań chronionych dla osób niepełnosprawnych.

Priorytet II: Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.

Cel ogólny: Zwiększanie aktywności osób niepełnosprawnych na rynku pracy.

Działania:

1. Kształcenie, szkolenie oraz przekwalifikowywanie osób niepełnosprawnych w zawodach na które jest zapotrzebowanie na rynku pracy.
2. Finansowanie wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy osób niepełnosprawnych.
3. Wsparcie pracodawców w tworzeniu nowych miejsc pracy osobom niepełnosprawnym poprzez refundację kosztów wyposażenia/ doposażenia stanowisk pracy.
4. Aktywizacja edukacyjna osób niepełnosprawnych poprzez kursy i szkolenia.
5. Udzielanie wsparcia finansowanego, a także doradczo - szkoleniowego osobom niepełnosprawnym planującym rozpoczęcie działalności gospodarczej.
6. Wsparcie osób niepełnosprawnych w nabywaniu doświadczenia zawodowego poprzez organizację staży.
7. Ułatwianie dostępu do rynku pracy osobom niepełnosprawnym poprzez wykorzystywanie instrumentów rynku pracy dających możliwość zatrudnienia.
8. Wsparcie osób niepełnosprawnych w wyborze odpowiedniego zawodu lub miejsca pracy, planowaniu kariery zawodowej, a także w przygotowywaniu do poszukiwania i podejmowania pracy.
9. Doskonalenie usług, instrumentów i aktywnych programów rynku pracy świadczonych przez urząd z wykorzystaniem profilowania pomocy i Indywidualnych Planów Działania dla osób niepełnosprawnych.
10. Wspieranie doradztwa zawodowego udzielanego w urzędzie pracy (np. pomocy w rozpoznawaniu i odkrywaniu umiejętności oraz zdolności zawodowych, doboru kierunku szkolenia, planowaniu ścieżki kariery zawodowej).
11. Wspieranie tworzenia zakładów pracy chronionej i zakładów aktywności zawodowej.
12. Tworzenie i realizacja programów aktywnego pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego dla osób niepełnosprawnych.
13. Udzielanie dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej.
14. Inicjowanie samozatrudnienia osób niepełnosprawnych.
15. Realizacja programów PFRON nakierowanych na rehabilitację zawodową niepełnosprawnych.
16. Podejmowanie działań w celu aktywizacji osób niepełnosprawnych m.in. ze środków zewnętrznych.

17. Podejmowanie działań w celu otwarcia – centrum doradztwa zawodowego (udzielającego pełnej informacji dla pracodawców, informującego o możliwościach i korzyściach wynikających z zatrudnienia os. niepełnosprawnych,...) z bezpłatną infolinią.
18. Stwarzanie możliwości zatrudniania asystentów osób niepełnosprawnych oraz trenerów pracy.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

1. Liczba przeszkolonych, przekwalifikowanych osób niepełnosprawnych w zawodach, na które jest zapotrzebowanie na rynku pracy.
2. Liczba osób zaktywizowanych w ramach stażu.
3. Liczba osób podejmujących zatrudnienie subsydiowane.
4. Liczba osób, które skorzystały z poradnictwa zawodowego.
5. Liczba Indywidualnych Planów Działania przygotowanych z udziałem osób niepełnosprawnych.
6. Liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono doradztwa zawodowego.
7. Liczba utworzonych zakładów pracy chronionej.
8. Liczba utworzonych zakładów aktywności zawodowej.
9. Liczba programów aktywnego pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego dla osób niepełnosprawnych.
10. Liczba udzielonych dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej.
11. Liczba utworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.
12. Liczba osób niepełnosprawnych objęta aktywizacją zawodową.
13. Liczba centrów doradztwa zawodowego.

4. Wdrażanie „Powiatowego programu działań na lata 2017 - 2021”.

Działania z zakresu profilaktyki i ograniczania skutków niepełnosprawności, aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, zaplanowane w Programie realizowane będą w latach 2017 - 2021.

Instytucje, placówki, organizacje pozarządowe i inne podmioty zrównane, działające na rzecz osób niepełnosprawnych ściśle ze sobą współpracując, będą realizować lub współrealizować zadania ujęte w „Powiatowym programie działań na lata 2017 - 2021”.

4.1 Monitorowanie Programu.

Do oceny efektów wdrażania Programu niezbędne jest jego monitorowanie. W związku z tym Wydział Organizacyjny corocznie będzie sporządzać sprawozdanie z realizacji „Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2017 - 2021”.

4.2 Finansowanie Programu.

Program realizowany będzie w latach 2017 – 2021 ze środków:

- Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- Funduszu Pracy,
- własnych samorządów,
- organizacji pozarządowych i innych podmiotów zrównanych,
- pozyskanych na realizację programów celowych,
- uzyskanych od sponsorów,
- funduszy unijnych,
- z innych źródeł.